

Sex timmars arbetsdag – en ny klassfråga

På Vänsterpartiets partikongress i våras aktualiserades kravet på sex timmars arbetsdag. Samma krav har framförts från flera fackliga organisationer, bland annat Kommunal. Det blev också en nyhet när en arbetsgrupp inom Socialdemokraterna, ledd av **Annika Strandhäll**, gick ut med att man vill se 35 timmars arbetsvecka 2035 och inleda vägen dit med ett nationellt forskningsprojekt för 5 000 arbetstagare, främst inom välfärden. Senast jag skrev om frågan var [i januari 2023 när Mörbylånga kommun på Öland införde förkortad arbetstid](#) för Degerhamns hemtjänst med mycket lovande resultat. Detta pågår fortfarande.

[Ett stort antal försök har genomförts](#) under åren, men nästan alla projekt har avslutats trots flera goda erfarenheter, några har dock permanentats. [Göteborgs stad: Svartedalens äldreomsorg](#), [Skellefteå sjukhus](#), [Stockholms stad](#) och många fler – alla har de prövat och avslutat sina försök. Visserligen erhöll man positiva erfarenheter som lägre personalomsättning och mindre sjukskrivningar. Men med fler anställningar ökade de direkta kostnaderna på kommunal och regional nivå, medan staten gick med plus, genom att arbetslösheten minskade.

Pandemin förändrade arbetsmarknaden. Många satt hemma och arbetade på grund av smittoriskerna och efter de erfarenheterna har ett stort antal arbetsgivare fortsatt att ge anställda möjlighet att några dagar i veckan arbeta hemifrån. Även om det är arbetsgivaren som bestämmer när det är möjligt, har arbetsmarknaden blivit mer flexibel. Undersökningar visar också att de flesta som har fått den möjligheten är nöjda. Det är lättare att få ihop livspusslet, framför allt för de som har barn. Men denna flexibilitet är inte möjlig för alla. Anställda inom hälso- och sjukvård och inom servicesektorn

måste finnas på plats. Kärnverksamheten bygger i de flesta fall på att utföra ett arbete i direkt anslutning till patienter, klienter, äldre inom hemtjänst och på boenden och i butiker och transporter.

För en lyckad arbetstidsförkortning är det viktigt att just de yrkesgrupper prioriteras som, på grund av sina arbetsuppgifter, är fast knutna till arbetsplatsen.

Det hårdnackade motstånd som politiker och arbetsgivare har visat när det gäller att sänka arbetstiden, har i realiteten ökat tillströmningen till bemanningsföretagen. En av anledningarna är att det där finns större förutsättningar att styra sin arbetstid. Det har i sin tur skapat större behov av timanställda och vikarier, något som blivit en dyr affär för kommuner och regioner.

I praktiken har de som har möjlighet att arbeta flexibelt, både hemifrån och på en arbetsplats dragit vinstlotten. Kanske har de i praktiken minskat sin reella arbetstid, det vill säga inklusive resorna till och från arbetet, då de slipper ta sig till arbetet minst två dagar i veckan. Både i storstadsregionerna och för den som bor i glesbygd kan den tid som läggs på resor till och från arbetet bli omfattande. Den förändring mot ökad flexibilitet som skett omfattar inte stora grupper inom välfärden.

Annika Strandhälls förslag om ett nationellt forskningsprojekt känns mer som om Socialdemokraterna vill skjuta frågan på framtiden. Det finns redan idag omfattande erfarenheter, det behövs inga fler.

Nog har frågan om arbetstiden i många fall blivit en klassfråga?

Text: Claudette Skilving

Bild: [Gerd Altmann](#) från [Pixabay](#)